Roll No. ....

142/A

Total No. of Questions : 19]

[Total No. of Printed Pages : 27

SS

2323

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਨਾਲੀ

ACCOUNTANCY-II (Part-I) & ACCOUNTANCY-II (Part-II)

(Commerce Group Only)

(Punjabi, Hindi and English Versions)

(Evening Session)

Time Allowed : 3 Hours **Maximum Marks : 80**

(Punjabi Version)

ਨੋਟ: (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ **142/A** ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ **28** ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹਨ; **ਭਾਗ ੳ, ਭਾਗ ਅ** ਅਤੇ **ਭਾਗ ੲ** । **ਭਾਗ ੳ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ** ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ **ਭਾਗ ਅ** ਅਤੇ **ਭਾਗ ੲ** ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ **ਇੱਕ** ਭਾਗ ਨੂੰ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

(v) ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਲਾਈਨਾਂ ਜਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

(vi) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸਾਧਾਰਣ ਕੈਲਕੂਲੇਟਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ।

ਭਾਗ ੳ

(vii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. **1** ਵਿੱਚ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. **2** ਤੋਂ **9** ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਦੇ **2** ਅੰਕ ਹਨ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. **10** ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ । ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ **ਤਿੰਨ** ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ **4** ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ।

ਭਾਗ ਅ ਅਤੇ ੲ

(viii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. **11** ਵਿੱਚ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. **12** ਤੋਂ **18** ਹਰੇਕ ਦੇ **2** ਅੰਕ ਹਨ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. **19** ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ । ਤਿੰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ **ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ **4** ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ।

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

ਭਾਗ ੳ

1. *ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਲਿਖੋ :* 18×1=18

(i) ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਗੈਰ-ਵਪਾਰਿਕ ਹੋਂਦ ਵਾਲੀ ਇਕਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । 1

(ii) ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਖਾਤਾ ਇੱਕ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਖਾਤਾ ਹੈ । 1

(iii) ਇੱਕ ਨਾ-ਬਾਲਗ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । 1

(iv) ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਇੱਕ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਖਾਤਾ ਹੈ । 1

(v) ਅਲਿਖਤ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । 1

(vi) ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਫ਼ਰਮ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹਾਨੀਆਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ । 1

(vii) ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਫ਼ਰਮ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । 1

(viii) ਮੌਤ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੱਸਾ ਵਧੇਗਾ । 1

(ix) ਇੱਕ ਫ਼ਰਮ ਦੇ ਅੰਤ ਹੋਣ ਤੇ 'ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ' ਵਸੂਲੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । 1

ਬਹੁਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

(x) ਕੱਲਬ ਦੁਆਰਾ ਘਾਹ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ : 1

(a) ਪੂੰਜੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ (b) ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ

(c) ਸੰਪੱਤੀ (d) ਕਮਾਈ ਆਮਦਨ

(xi) 1 ਜਨਵਰੀ, 2022 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮ ਨੂੰ 1,00,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ ਦਿੱਤਾ । ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ 31 ਮਾਰਚ, 2022 ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਉੱਪਰ ਵਿਆਜ ਮਿਲੇਗਾ : 1

(a) ₹ 1,500 (b) ₹ 3,000 (c) ₹ 6,000 (d) ₹ 12,000

(xii) ਇੱਕ ਅਲੱਗ ਚੁਣੋ : 1

(a) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ (b) ਮੈਨੇਜਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ

(c) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਤੇ ਵਿਆਜ (d) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਤੇ ਵਿਆਜ

(xiii) ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ : 1

(a) ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ – ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ (b) ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ – ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ

(c) ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ – ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ (d) ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ – ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ

(xiv) ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਆਪਣੀ ਸਾਖ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ***ਨਹੀਂ*** ਲਿਆਉਂਦਾ ਤਾਂ, ਡੈਬਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ : 1

(a) ਨਕਦੀ ਖਾਤਾ (b) ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਚਾਲੂ ਖਾਤਾ

(c) ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਾ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

(xv) X, Y ਅਤੇ Z ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਨੂੰ 6 : 5 : 3 ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹਨ । P ਨੂੰ 1/8 ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਫ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । X : Y : Z ਦੀ ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ । 1

(a) 6 : 5 : 3 (b) 4 : 3 : 2

(c) 5 : 4 : 3 (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

(xvi) ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਤੇ ਸਾਖ ________ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । *1*

(a) ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਸਾਂਝੇਦਾਰ (b) ਬਾਕੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ

(c) ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

(xvii) ਵਸੂਲੀ ਖਾਤਾ ਹੈ : *1*

(a) ਨਾ-ਮਾਤਰ ਖਾਤਾ (b) ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਾਤਾ

(c) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖਾਤਾ (d) ਸੰਪੱਤੀ ਖਾਤਾ

(xviii) ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵਸੂਲੀ ਖ਼ਰਚ ਸਹਿਣ ਕਰਨੇ ਪੈਣੇ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ 5,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ । ਉਸਨੂੰ 6,000 ਰੁਪਏ ਵਸੂਲੀ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ । ਵਸੂਲੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਡੈਬਿਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ? *1*

(a) ₹ 5,000 (b) ₹ 1,000 (c) ₹ 6,000 (d) ₹ 11,000

*ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ **2** ਤੋਂ **9** ਤੱਕ ਕਰੋ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ **2** ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ ।* *8×2=16*

2. ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? *2*

3. ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਕੀ ਹੈ ? *2*

4. ਫ਼ਰਮ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । *2*

5. ਸਾਲ ਲਈ ਚੰਦੇ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ : *2*

(i)	ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਚੰਦਾ	₹ 20,800
(ii)	ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਚੰਦਾ	₹ 8,400
(iii)	ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਚੰਦਾ	₹ 2,400
(iv)	ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਚੰਦਾ	₹ 2,800
(v)	ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ਗੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਚੰਦਾ	₹ 1,600

6. ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ₹ 80,000; ₹ 1,00,000; ₹ 64,000; ₹ 1,36,000 ਅਤੇ ₹ 1,12,000 ਹਨ । ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਔਸਤ ਲਾਭ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਾਖ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ । *2*

7. X, Y, Z ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਨੂੰ 5 : 3 : 2 ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ । 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2022 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 2 : 2 : 1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ । ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠੇ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਬਕਾਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ :

	₹
ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ (Cr.)	15,000
ਸਾਧਾਰਨ ਰਿਜ਼ਰਵ	50,000
ਮੁਲਤਵੀ ਮਾਲੀਆ ਖ਼ਰਚਾ	10,000

ਲੋੜੀਂਦੇ ਜਰਨਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ । *2*

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

8. A, B ਅਤੇ C ਲਾਭ ਨੂੰ 3 : 2 : 1 ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹਨ । ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਖ ਦਾ ਮੁੱਲ 2,40,000 ਰੁਪਏ ਹੈ । B ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ B ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਖ ਦਾ ਮੁੱਲ 6,00,000 ਰੁਪਏ ਹੈ । A ਅਤੇ C ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲਾਭ 3 : 2 ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ।

ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਰਨਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ । 2

9. ਹਰੀ, ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਸੋਹਨ ਲਾਭ ਨੂੰ 4 : 3 : 2 ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹਨ । ਹਰੀ ਦੀ 31 ਦਸੰਬਰ, 2019 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਖਾਤੇ ਹਰੇਕ ਸਾਲ 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । 31 ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿਕਰੀ 4,00,000 ਰੁਪਏ ਹੈ । 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2019 ਤੋਂ 31 ਦਸੰਬਰ, 2019 ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਕਰੀ 3,30,000 ਰੁਪਏ ਹੈ । 31 ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਲਾਭ ਦੀ ਰਕਮ 60,000 ਰੁਪਏ ਹੈ ।

ਫ਼ਰਮ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਲ ਦੇ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ । 2

10. ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ **ਤਿੰਨ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ । *3×4=12*

(i) ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । *4*

(ii) ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ । *4*

(iii) A ਅਤੇ B, 3 : 1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ । ਉਹਨਾਂ ਨੇ 1/4 ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ C ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਵਜੋਂ 31 ਮਾਰਚ, 2020 ਨੂੰ ਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ :

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	₹	ਸੰਪੱਤੀਆਂ		₹
ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਵਿੱਖ ਫੰਡ	17,000	ਸਟਾਕ		15,000
ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਿਜ਼ਰਵ	6,000	ਵਿਵਿਧ ਦੇਣਦਾਰ	50,000	
ਨਿਵੇਸ਼ ਅਸਥਿਰ ਰਿਜ਼ਰਵ	4,100	Less : ਵਿਵਸਥਾ	2,000	48,000
ਪੂੰਜੀ :		ਨਿਵੇਸ਼		7,000
A	54,000	ਨਕਦੀ		6,100
B	35,000	ਸਾਖ		40,000
	1,16,100			1,16,100

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ :

(a) 'C', 16,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਾਖ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਪੂੰਜੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ ।

(b) ਮਾੜੇ ਕਰਜ਼ੇ 3,000 ਰੁਪਏ ਹਨ ।

(c) ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਬਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ 4,500 ਰੁਪਏ ਹੈ ।

(d) ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਦੇ ਖਾਤੇ ਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ 2,000 ਰੁਪਏ ਹੈ ।

ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਬਣਾਓ । *4*

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

[illegible] A, B ਅਤੇ C ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹਨ । 31 ਮਾਰਚ, 2022 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	₹	ਸੰਪੱਤੀਆਂ	₹
ਵਿਵਿਧ ਲੈਣਦਾਰ	31,000	ਬੈਂਕ	6,300
ਸਾਧਾਰਨ ਰਿਜ਼ਰਵ	18,000	ਦੇਣਦਾਰ	55,000
ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਖਾਤਾ	12,000	ਸਟਾਕ	81,000
A ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਰਜ਼	12,000	ਫਰਨੀਚਰ	20,000
12% ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼	20,000	ਪਲਾਂਟ	53,700
ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ :		ਚਾਲੂ ਖਾਤਾ :	
A	60,000	C	22,000
B	50,000		
C	20,000		
ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ :			
A	10,000		
B	5,000		
	2,38,000		2,38,000

1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2022 ਨੂੰ ਫ਼ਰਮ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ :

(a) ਛੋਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ₹ 5,000 ਦਾ ਬਿੱਲ ਸੀ । ਇਹ ਬਿੱਲ 'R' ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ । 'R' ਦਿਵਾਲੀਆ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਤੋਂ 60% ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ।

(b) ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ-ਦਰਜ਼ ਕੀਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਕੀਮਤ ₹ 8,000 ਹੈ । ਜੋ ਇਸ ਮੁੱਲ ਤੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

(c) A ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਫ਼ਰਨੀਚਰ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ।

(d) ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ ਨੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

(e) ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੂਲ ਕੀਤੀਆ :

ਦੇਣਦਾਰ ₹ 24,500; ਸਟਾਕ ₹ 60,000; ਪਲਾਂਟ ₹ 28,000 ।

ਵਸੂਲੀ ਖਾਤਾ ਬਣਾਓ । 4

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

ਭਾਗ ਅ ਅਤੇ ਭਾਗ ੲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਭਾਗ ਕਰੋ ।

ਭਾਗ ਅ

11. *ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਲਿਖੋ :* $12 \times 1 = 12$

(i) ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ ਬਣਾਉਟੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ । 1

(ii) ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਮਲਕੀਅਤ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ । 1

(iii) ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਅਪਣੇ ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਖਰੀਦ ਸਕਦੀ ਹੈ । 1

(iv) ਮੁਦਲੇ ਖ਼ਰਚੇ ਇੱਕ ਚਾਲੂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ । 1

(v) ਬੈਂਕ ਓਵਰਡਰਾਫਟ ਰੋਕੜ-ਬਰਾਬਰ ਹੈ । 1

(vi) ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਖਰੀਦ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ । 1

ਬਹੁਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

(vii) ਕੰਪਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ________ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । 1

(a) ਅੰਸ਼ਧਾਰਕ (b) ਪ੍ਰਮੋਟਰਜ਼

(c) ਜਾਰੀ ਪੂੰਜੀ (d) ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੂੰਜੀ

(viii) ਜੇਕਰ 1 ਰੁਪਏ ਪਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ 10 ਰੁਪਏ ਦਾ ਸ਼ੇਅਰ ਜਿਸ 'ਤੇ 9 ਰੁਪਏ (ਪਰੀਮੀਅਮ ਸਮੇਤ) ਮੰਗੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰੀਮੀਅਮ ਸਮੇਤ 7 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਾ ਡੈਬਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ : 1

(a) ₹ 10 ਤੋਂ (b) ₹ 8 ਤੋਂ (c) ₹ 9 ਤੋਂ (d) ₹ 7 ਤੋਂ

(ix) ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਖਾਤੇ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ : 1

(a) ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਾਤਾ (b) ਨਾ-ਮਾਤਰ ਖਾਤਾ

(c) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖਾਤਾ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

(x) ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਚਾਲੂ ਸੰਪੱਤੀਆਂ 6,00,000 ਰੁਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜ਼ਸ਼ੀਲ ਪੂੰਜੀ 2,00,000 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਚਾਲੂ ਅਨੁਪਾਤ ਹੋਵੇਗਾ : 1

(a) 3 : 1 (b) 2 : 1 (c) 4 : 1 (d) 1·5 : 1

(xi) ਇੱਕ ਫ਼ਰਮ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਸੰਪੱਤੀਆਂ 20,00,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਸੰਪੱਤੀਆਂ 8,00,000 ਰੁਪਏ ਹਨ । ਕੁੱਲ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਤੇ ਸਥਿਰ ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ? 1

(a) 60% (b) 29% (c) 40% (d) 71%

(xii) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੋਕੜ-ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 1

(a) ਮੰਡੀਕਰਨਯੋਗ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ (b) ਦੇਣਦਾਰ

(c) ਨਿਵੇਸ਼ (d) ਵਟਾਂਦਰਾ ਬਿੱਲ

*ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ **12** ਤੋਂ **18** ਤੱਕ ਕਰੋ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ ।* $7 \times 2 = 14$

12. ਪੇਸ਼ਗੀ ਯਾਚਨਾ ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਯਾਚਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 2

13. ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਵਿੱਤ ਦੇ ਦੋ ਸਰੋਤ ਲਿਖੋ । 2

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

14. 'ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ' ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ । 2

15. ਰਾਮ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ 10 ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ 800 ਪੂਰਨ ਯਾਚਤ ਅੰਸ਼ ਜਬਤ ਕੀਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਤੇ ਧਾਰਕ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ਕੇਵਲ 4 ਰੁਪਏ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਰਾਸ਼ੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ 500 ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ 11 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਅੰਸ਼ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਭੁਗਤਾਨ ਵਾਲੇ, ਮੁੜ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਪੂੰਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ । 2

16. X ਲਿਮਟਿਡ (ਗੈਰ-ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੰਪਨੀ) ਨੇ 10,00,000 ਰੁਪਏ ਦੇ 9% ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜੋ 1 ਅਕਤੂਬਰ, 2022 ਨੂੰ 5% ਪਰੀਮੀਅਮ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਭ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਪਸੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ । ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਵਾਪਸੀ ਰਿਜ਼ਰਵ 4,14,000 ਰੁਪਏ ਸੀ । ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਵਾਪਸੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਵਾਪਸੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਵਾਪਸੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ । 2

17. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰੋ : 2

ਵਿਵਰਣ	31 ਮਾਰਚ, 2021	31 ਮਾਰਚ, 2020
ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ	12,50,000	10,00,000
ਖਪਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ	6,50,000	5,00,000
ਹੋਰ ਖ਼ਰਚੇ	10,000	50,000

18. 'ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ' ਅਧੀਨ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ : 2

	31.03.2022	31.03.2021
ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ	₹ 3,00,000	₹ 2,00,000

ਜਾਣਕਾਰੀ :

(i) ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਈ ਗਈ ਘਿਸਾਵਟ ₹ 50,000 ।

(ii) 50,000 ਰੁਪਏ ਲਾਗਤ ਦਾ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ (ਇਸ ਤੇ ਘਸਾਵਟ 15,000 ਰੁਪਏ ਲਗਾਈ ਗਈ) 40,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚਿਆ ।

*ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ **ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ **4** ਅੰਕ ਹਨ ।* 2×4=8

19. (i) ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਉਪਯੋਗ (uses) ਲਿਖੋ । 4

(ii) ਵਿਜੈ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ 20,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ 10 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਅੰਸ਼ ਤੇ 2 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਅੰਸ਼ ਪਰੀਮੀਅਮ ਉੱਪਰ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨਿਮਨਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਸੱਦੇ :

ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਤੇ	₹ 2
ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਤੇ	₹ 5 (ਪਰੀਮੀਅਮ ਸਮੇਤ)
ਪਹਿਲੀ ਕਾਲ ਤੇ	₹ 3
ਦੂਸਰੀ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਾਲ ਤੇ	₹ 2

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

30,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ । 6,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ । ਬਾਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਤੇ ਜਿਆਦਾ ਰਾਸ਼ੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਤੇ ਦੇਣਯੋਗ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ।

'ਰਾਮ' ਜਿਸ ਨੂੰ 400 ਅੰਸ਼ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਹ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਕਾਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਿਹਾ । ਉਸ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਪਹਿਲੀ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ।

'ਸ਼ਾਮ' ਜਿਸ ਨੂੰ 600 ਅੰਸ਼ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਕਾਲ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਾਲ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਿਹਾ । ਉਸ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਵੀ ਦੂਸਰੀ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ।

ਵਿਜੈ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀਆਂ ਬਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਰਨਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ । *4*

(iii) ਹਰੀਸ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ 100 ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ 10% ਪਰੀਮੀਅਮ ਤੇ 10,000, 9% ਰਿਣ-ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ । ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਤੇ 60 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਤੇ 50 ਰੁਪਏ (ਪਰੀਮੀਅਮ ਸਮੇਤ) ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਹੈ ।

10,000 ਰਿਣ-ਪੱਤਰਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ । ਸਾਰੀ ਰਾਸ਼ੀ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ । ਰਿਣ-ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੇ ਖਰਚੇ 20,000 ਰੁਪਏ ਸਨ । ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ।

ਹਰੀਸ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀਆਂ ਬਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਰਨਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ । *4*

ਭਾਗ ੲ

11. *ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਲਿਖੋ :* *12×1=12*

(i) ਗਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ'। *1*

(ii) ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਅਰਥ ਡੇਟਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਹੈ । *1*

(iii) ਟੈਲੀ ਵਿੱਚ Alt + A ਦਾ ਫੰਕਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੋਚਰ ਜੋੜਨਾ ਹੈ । *1*

(iv) DBMS ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਡਬਲ ਬੇਸ ਮੈਨਜਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ । *1*

(v) DDB ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘਿਸਾਵਟ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । *1*

(vi) MS ਐਕਸਲ ਵਿੱਚ Alt + P ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । *1*

ਬਹੁਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

(vii) ਡਿਜੀਟਲ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਯੰਤਰ ***ਨਹੀਂ*** ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ? *1*

(a) ਕੀ-ਬੋਰਡ (b) ਮਾਊਸ
(c) ਮੋਡਮ (d) ਟੱਚ ਪੈਡ

(viii) ਕੰਪਿਊਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ । *1*

(a) ਰੈਡੀਮੇਡ ਸਾਫਟਵੇਅਰ (b) ਕਸਟਮਾਈਜ਼ਡ ਸਾਫਟਵੇਅਰ
(c) ਟੇਲਰਮੇਡ ਸਾਫਟਵੇਅਰ (d) ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

(ix) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ? 1

(a) ਪਾਸਵਰਡ (b) ਸਕੂਲ ਕੋਡ

(c) ਬਲਾਕ ਕੋਡ (d) ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕੋਡ

(x) SQL ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ : 1

(a) ਸਟਰਕਚਰ ਕੁਐਰੀ ਭਾਸ਼ਾ (b) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਭਾਸ਼ਾ

(c) ਸੁਪਰ ਕੁਐਰੀ ਕਾਨੂੰਨ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

(xi) MS Excel ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕਿਸ ਚਿੰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 1

(a) = (b) > (c) < (d) [ ]

(xii) ਇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਈ ਡੇਟਾ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸਮ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ? 1

(a) ਨੰਬਰ (b) ਟੈਕਸਟ

(c) ਅੱਖਰ (d) ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ

*ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. **12** ਤੋਂ **18** ਤਕ ਕਰੋ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ **2** ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ ।* *7×2=14*

12. ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ (Ready-to-use) ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਿਕ (Customised) ਕੰਪਿਊਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਲੇਖਾ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 2

13. ਕੰਪਿਊਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (CAS) ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ । 2

14. ਡਾਟਾ ਐਂਟਰੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 2

15. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ Sequential code, Block code, Mnemonic code ਹਨ ? 2

(i) ASR, NDL, MUM

(ii) Cu002, Cu003, Cu004

(iii) 100-199, 200-299, 300-399

16. ਦਿੱਤੇ ਕਾਲਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ MS Access ਵਿੱਚ ਇਕ ਡਿਜਾਇਨ ਟੇਬਲ ਤਿਆਰ ਕਰੋ : 2

Customer ID, Account No., Name, Address, City, Balance

17. DBMS ਅਧੀਨ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਅੰਦਰਾਜਾ ਨੂੰ Petty Cash Register ਵਿਚ ਦਰਸਾਉ : 2

2022	Description	Amount in ₹
June 1	Received cash from cashier	2,000
June 3	Paid postage	150
June 5	Purchased stationery	350
June 15	Paid taxi fare	470

18. MS Excel ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਲਾਈਨ ਵਿਧੀ (SLN) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਘਿਸਾਵਟ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ : 2

Description	Data
Cost	₹ 18,950
Salvage	₹ 1,450
Life	5 years

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ। 2×4=8

19. (i) ਮਨੁੱਖੀ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ। 4

(ii) ਰਾਮ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਲੇਜਰ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ : 4

Sr. No.	Name of Account	Opening Balance in ₹
1	Capital	2,00,000
2	Purchases	
3	Sales	–
4	General Expenses	–
5	Cash in Hand	7,000 (Dr.)
6	Building	1,87,000 (Dr.)
7	Salary	–
8	Commission (Credit)	–
9	Prasad (Debtor)	17,400 (Dr.)
10	Veena (Creditor)	11,400 (Cr.)

(iii) ਇਕ ਸਪਰੈਡਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ 1500 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰੇਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰੇਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ : 4

Marks Obtained by Students	Grade Awarded
Less than 20	F
From 20 to Less than 40	E
From 40 to Less than 60	D
From 60 to Less than 80	C
From 80 to Less than 100	B
100	A

(Hindi Version)

नोट : (i) अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख पृष्ठ पर विषय-कोड/पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/पेपर-कोड **142/A** अवश्य लिखें।

(ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें मुख पृष्ठ सहित **28** पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं।

(iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गए पृष्ठ/पृष्ठों के पश्चात् हल किए गए प्रश्न/प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जाएगा।

(iv) प्रश्न-पत्र में तीन भाग हैं : **भाग क, भाग ख** तथा **भाग ग**। **भाग क सभी विद्यार्थियों के लिए अनिवार्य है** तथा विद्यार्थी **भाग ख** और **भाग ग** में केवल **एक** भाग को चुन सकते हैं।

(v) संख्यात्मक प्रश्नों के लिए शब्दों, लाइनों या पन्नों की कोई सीमा नहीं है।

(vi) प्रोग्रामों के बिना साधारण गणक के उपयोग की अनुमति है।

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

भाग क

(vii) प्रश्न सं. **1** में **एक-एक** अंक वाले प्रश्न हैं ।
प्रश्न सं. **2** से **9** प्रत्येक के **2** अंक हैं ।
प्रश्न सं. **10** में चार उप-भाग हैं । चार में से कोई **तीन** प्रश्नों के उत्तर दीजिए । प्रत्येक प्रश्न **4** अंक का है ।

भाग ख और ग

(viii) प्रश्न सं. **11** में **एक-एक** अंक वाले प्रश्न हैं ।
प्रश्न सं. **12** से **18** प्रत्येक के **2** अंक हैं ।
प्रश्न सं. **19** में तीन उप-भाग हैं । तीन में से कोई **दो** प्रश्नों के उत्तर दीजिए । प्रत्येक प्रश्न **4** अंक का है ।

भाग क

1. *सही अथवा गलत लिखिए :* *18×1=18*

(i) एक सार्वजनिक पुस्तकालय गैर-व्यावसायिक (अलाभकारी) इकाई है । *1*

(ii) प्राप्तियाँ तथा भुगतान खाता एक नाममात्र खाता है । *1*

(iii) एक नाबालिग को भी एक साझेदार के रूप में शामिल किया जा सकता है । *1*

(iv) पुनर्मूल्यांकन खाता एक नाममात्र खाता है । *1*

(v) अलिखित सम्पत्तियाँ मौजूदा साझेदारों के पूँजी खाते में दर्ज की जाती हैं । *1*

(vi) एक नया साझेदार फर्म की पुरानी हानियों के लिए उत्तरदायी होता है । *1*

(vii) एक साझेदार की सेवानिवृत्ति के परिणामस्वरूप फर्म का पुनर्गठन होता है । *1*

(viii) मृत्यु की स्थिति में, साझेदारी जारी रखने वाले साझेदारों के लाभ का संयुक्त हिस्सा बढ़ जाएगा । *1*

(ix) एक फर्म का विघटन होने पर हाथ में नकदी वसूली खाते में स्थानांतरित की जाती है । *1*

बहुविकल्पीय प्रश्न :

(x) क्लब द्वारा घास की बिक्री से प्राप्त राशि को माना जाना चाहिए : *1*

(a) पूँजीगत प्राप्ति (b) आयगत प्राप्ति
(c) सम्पत्ति (d) उपार्जित आय

(xi) 1 जनवरी, 2022 को एक साझेदार ने फर्म को ₹ 1,00,000 का कर्ज दिया । समझौते के अभाव में 31 मार्च, 2022 को कर्ज पर ब्याज मिलेगा : *1*

(a) ₹ 1,500 (b) ₹ 3,000 (c) ₹ 6,000 (d) ₹ 12,000

(xii) एक अलग चुनिए : *1*

(a) साझेदार को किराया (b) मैनेजर का कमीशन
(c) साझेदार के कर्ज पर ब्याज (d) साझेदार की पूँजी पर ब्याज

(xiii) त्याग अनुपात है : *1*

(a) नया अनुपात – पुराना अनुपात (b) पुराना अनुपात – नया अनुपात
(c) पुराना अनुपात – लाभ अनुपात (d) लाभ अनुपात – पुराना अनुपात

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

(xiv) जब एक नया साझेदार अपने हिस्से की ख्याति की राशि नकद में *नहीं* लाता है, तो डेबिट किया जाता है 1

(a) नकदी खाता (b) नये साझेदार का चालू खाता

(c) नये साझेदार का पूँजी खाता (d) इनमें से कोई नहीं

(xv) X, Y तथा Z लाभ व हानि को 6 : 5 : 3 अनुपात में बाँटते हैं । P को 1/8 हिस्से से फर्म में साझेदार शामिल किया गया । X : Y : Z के त्याग अनुपात की गणना कीजिए । 1

(a) 6 : 5 : 3 (b) 4 : 3 : 2

(c) 5 : 4 : 3 (d) इनमें से कोई नहीं

(xvi) एक साझेदार की सेवानिवृत्ति पर ख्याति ________ के पूँजी खाते में क्रेडिट की जाएगी । 1

(a) सेवानिवृत्त साझेदार (b) बाकी साझेदारों

(c) सभी साझेदारों (d) इनमें से कोई नहीं

(xvii) वसूली खाता है : 1

(a) नाममात्र खाता (b) वास्तविक खाता

(c) व्यक्तिगत खाता (d) संपत्ति खाता

(xviii) एक साझेदार को वसूली खर्च स्वयं सहन करने हैं जिसके लिए उसे ₹ 5,000 दिए जाएँगे । उसको ₹ 6,000 वसूली खर्चे का भुगतान करना पड़ा । वसूली खाते में कितनी राशि डेबिट की जाएगी ? 1

(a) ₹ 5,000 (b) ₹ 1,000 (c) ₹ 6,000 (d) ₹ 11,000

सभी प्रश्न सं. 2 से 9 तक कीजिए । प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है । *8×2=16*

2. लाभ विभाजन अनुपात में परिवर्तन से आपका क्या अभिप्राय है ? 2

3. पुनर्मूल्यांकन खाता क्या है ? 2

4. फर्म के कर्ज और निजी कर्ज में कोई दो अन्तर लिखिए । 2

5. वर्ष के लिए चन्दे से आय का निर्धारण कीजिए : 2

(i)	वर्ष के दौरान प्राप्त चन्दा	₹ 20,800
(ii)	वर्ष के अंत में बकाया चन्दा	₹ 8,400
(iii)	वर्ष के शुरू में बकाया चन्दा	₹ 2,400
(iv)	वर्ष के अन्त में पेशगी प्राप्त चन्दा	₹ 2,800
(v)	वर्ष के शुरू में पेशगी प्राप्त चन्दा	₹ 1,600

6. एक साझेदारी के पिछले पाँच वर्षों के लाभ क्रमशः ₹ 80,000; ₹ 1,00,000; ₹ 64,000; ₹ 1,36,000 और ₹ 1,12,000 हैं । पिछले पाँच वर्षों के औसत लाभ पर तीन वर्षों की खरीद के आधार पर ख्याति के मूल्य की गणना कीजिए । 2

www.mseducationtv.com Scanned with OKEN Scanner

7. X, Y, Z लाभ व हानि को 5 : 3 : 2 के अनुपात में बाँटते हुए साझेदार हैं । 1 अप्रैल, 2022 को उन्होंने 2 : 2 : 1 के अनुपात में लाभ बाँटने का फैसला किया । उस तिथि को अन्तिम चिट्ठे में निम्नलिखित बकाए दिखाई दे रहे थे :

	₹
लाभ व हानि (Cr.)	15,000
सामान्य संचय	50,000
आस्थगित राजस्व व्यय	10,000

आवश्यक जर्नल प्रविष्टियाँ कीजिए । 2

8. A, B और C लाभ को 3 : 2 : 1 के अनुपात में बाँटते हैं । बहियों में ख्याति का मूल्य ₹ 2,40,000 है । B सेवानिवृत्त होता है और B की सेवानिवृत्ति के दिन ख्याति का मूल्य ₹ 6,00,000 है । A और C ने भविष्य में लाभ 3 : 2 के अनुपात में बाँटने का फैसला किया ।
आवश्यक जर्नल प्रविष्टियाँ कीजिए । 2

9. हरी, मोहन और सोहन लाभ को 4 : 3 : 2 के अनुपात में बाँटते हैं । हरी की 31 दिसम्बर, 2019 को मृत्यु हो जाती है । खाते हर वर्ष 31 मार्च को बंद किए जाते हैं । 31 मार्च, 2019 को समाप्त होने वाले वर्ष के दौरान बिक्री ₹ 4,00,000 है । 1 अप्रैल, 2019 से 31 दिसम्बर, 2019 समय के बीच बिक्री ₹ 3,30,000 है । 31 मार्च, 2019 को समाप्त होने वाले वर्ष के दौरान लाभ की राशि ₹ 60,000 है ।
फर्म के चालू वर्ष के लाभ में मृत साझेदार के हिस्से की गणना कीजिए । 2

10. चार प्रश्नों में से कोई ***तीन*** प्रश्न कीजिए । प्रत्येक प्रश्न के **4** अंक हैं । *3×4=12*

(i) प्राप्तियाँ तथा भुगतान और आमदन तथा खर्च (आय व व्यय) खाते में कोई चार अन्तर लिखिए । 4

(ii) साझेदारी की कोई चार विशेषताएँ लिखिए । 4

(iii) A और B, 3 : 1 के अनुपात में एक फर्म के लाभ व हानि को बाँटने के साझेदार हैं । उन्होंने 1/4 हिस्से में C को नए साझेदार के रूप में 31 मार्च, 2020 को लिया, जब उनका अन्तिम चिट्ठा इस प्रकार था :

देयताएँ	₹	सम्पत्तियाँ		₹
कर्मचारी भविष्य कोष	17,000	रहतिया		15,000
कामगार का क्षतिपूर्ति संचय	6,000	विविध देनदार	50,000	
निवेश अस्थिर संचय	4,100	Less : प्रावधान	2,000	48,000
पूँजी :		निवेश		7,000
A	54,000	नकदी		6,100
B	35,000	ख्याति		40,000
	1,16,100			1,16,100

निम्नलिखित परिवर्तनों पर सहमति हुई :

(a) 'C', ₹ 16,000 की ख्याति और आनुपातिक पूँजी लेकर आएगा ।

www.mseducationtv.com Scanned with OKEN Scanner

(b) डूबत ऋण ₹ 3,000 है ।

(c) निवेश का बाज़ार मूल्य ₹ 4,500 है ।

(d) कामगार का क्षतिपूर्ति संचय के खाते पर देयता राशि ₹ 2,000 है ।

पुनर्मूल्यांकन खाता और साझेदारों के पूँजी खाते बनाइए । 4

(iv) A, B और C लाभ व हानि को बराबर अनुपात में बाँटते हैं । 31 मार्च, 2022 को अन्तिम चिट्ठा निम्नलिखित अनुसार है :

देयताएँ	₹	सम्पत्तियाँ	₹
विविध लेनदार	31,000	बैंक	6,300
सामान्य संचय	18,000	देनदार	55,000
लाभ व हानि खाता	12,000	रहतिया	81,000
A की पत्नी का कर्ज	12,000	फर्नीचर	20,000
12% बैंक कर्ज	20,000	प्लांट	53,700
पूँजी खाते :		चालू खाता :	
A	60,000	C	22,000
B	50,000		
C	20,000		
चालू खाते :			
A	10,000		
B	5,000		
	2,38,000		2,38,000

1 अप्रैल, 2022 को फर्म का विघटन कर दिया गया :

(a) छूट के तहत ₹ 5,000 का बिल था । यह बिल 'R' से प्राप्त हुआ था । 'R' दिवालिया साबित हुआ और उसकी सम्पत्ति से 60% वसूल किया ।

(b) यह पाया गया कि बहियों में अलिखित निवेश का मूल्य ₹ 8,000 है । इस मूल्य पर लेनदारों में से एक द्वारा ले लिया गया ।

(c) A अपनी पत्नी के कर्ज का पूरा निपटारा करते हुए फर्नीचर लेने के लिए सहमत हुआ ।

(d) बैंक कर्ज नौ महीनों के ब्याज के साथ चुकाया गया ।

(e) सम्पत्तियाँ नीचे दिए अनुसार वसूल की गई :

देनदार ₹ 24,500; रहतिया ₹ 60,000; प्लांट ₹ 28,000 ।

वसूली खाता बनाइए । 4

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

भाग ख और भाग ग में से कोई एक भाग कीजिए ।

भाग ख

11. *सही अथवा गलत लिखिए :* *12×1=12*

(i) कम्पनी एक कृत्रिम व्यक्ति है । *1*

(ii) ऋणपत्र स्वामित्व पूँजी का एक हिस्सा है । *1*

(iii) एक कम्पनी अपने ऋणपत्र खरीद सकती है । *1*

(iv) प्रारम्भिक खर्च एक चालू देनदारी है । *1*

(v) बैंक अधिविकर्ष नकदी के बराबर है । *1*

(vi) अंशों की पुनर्खरीद एक वित्तीय गतिविधि है । *1*

बहुविकल्पीय प्रश्न :

(vii) कंपनी शुरू करने वाले व्यक्तियों को ________ कहा जाता है । *1*

(a) अंशधारक (b) प्रमोटर्स
(c) जारी पूँजी (d) रिज़र्व पूँजी

(viii) यदि ₹ 10 का अंश, जो कि ₹ 1 प्रीमियम पर जारी किया गया, ₹ 9 (प्रीमियम सहित) माँगा जा चुका है तथा प्रीमियम सहित ₹ 7 का भुगतान किया गया है, जब्त कर लिया गया. पूँजी खाता डेबिट करना चाहिए : *1*

(a) ₹ 10 से (b) ₹ 8 से (c) ₹ 9 से (d) ₹ 7 से

(ix) ऋणपत्र आवेदन-पत्र खाता की प्रकृति है : *1*

(a) वास्तविक खाता (b) नाममात्र खाता
(c) व्यक्तिगत खाता (d) इनमें से कोई नहीं

(x) एक कंपनी की चालू सम्पत्तियाँ ₹ 6,00,000 हैं तथा कार्यशील पूँजी ₹ 2,00,000 है । इसका चालू अनुपात होगा : *1*

(a) 3 : 1 (b) 2 : 1 (c) 4 : 1 (d) 1·5 : 1

(xi) एक फर्म की कुल सम्पत्तियाँ ₹ 20,00,000 तथा स्थिर सम्पत्तियाँ ₹ 8,00,000 हैं । कुल सम्पत्तियों पर स्थिर सम्पत्तियों का प्रतिशत क्या होगा ? *1*

(a) 60% (b) 29% (c) 40% (d) 71%

(xii) निम्नलिखित में से किस चीज़ को रोकड़ बराबर माना जाता है ? *1*

(a) बिक्री-योग्य प्रतिभूतियाँ (b) देनदार
(c) निवेश (d) विनिमय बिल

सभी प्रश्न सं. ***12*** *से* ***18*** *तक हल कीजिए । प्रत्येक प्रश्न* ***2*** *अंक का है ।* *7×2=14*

12. पेशगी याचना तथा बकाया याचना में कोई दो अंतर लिखिए । *2*

13. ऋणपत्र की वापसी के लिए वित्त के दो स्रोत लिखिए । *2*

14. 'वित्तीय विवरण विश्लेषण' की कोई दो सीमाएँ लिखिए । *2*

15. राम लिमिटेड ने ₹ 10 वाले 800 पूर्ण याचित अंश जब्त किए जिन पर धारक ने प्रति अंश पर केवल ₹ 4 आवेदन राशि अदा की थी । इनमें से 500 अंशों का ₹ 11 प्रति अंश के हिसाब से पूर्णदत्त रूप में पुन: निर्गमन किया गया । पूँजी रिज़र्व में तबदील की जाने वाली राशि की गणना कीजिए । *2*

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

16. X लिमिटेड (ग़ैर-सूचीबद्ध कंपनी) ने ₹ 10,00,000 के 9% ऋणपत्र जारी किए थे जो 1 अक्टूबर, 2022 को 5% प्रीमियम पर पूरी तरह लाभ में से वापसी की जानी है । कंपनी का ऋणपत्र वापसी रिजर्व ₹ 4,14,000 था । यह फैसला लिया गया कि ऋणपत्र वापसी निवेश में आवश्यक निवेश किया जाए । ऋणपत्र वापसी निवेश के लिए आवश्यक राशि तथा ऋणपत्र वापसी रिजर्व में तबदील करने के लिए और आवश्यक राशि की गणना कीजिए । 2

17. निम्नलिखित जानकारी से लाभ व हानि तुलनात्मक विवरण तैयार कीजिए : 2

विवरण	31 मार्च, 2021	31 मार्च, 2020
संचालन से आय	12,50,000	10,00,000
उपभोग की गई सामग्री की लागत	6,50,000	5,00,000
अन्य व्यय	10,000	50,000

18. 'रोकड़ प्रवाह विवरण' के अधीन वर्ष के दौरान खरीदी गई प्लांट व मशीनरी की कीमत की गणना कीजिए : 2

	31.03.2022	31.03.2021
प्लांट व मशीनरी	₹ 3,00,000	₹ 2,00,000

जानकारी :

(i) वर्ष के दौरान लगाया गया ह्रास ₹ 50,000 ।

(ii) ₹ 50,000 लागत का प्लांट व मशीनरी (इस पर ह्रास ₹ 15,000 लगाया गया) ₹ 40,000 में बेच दिया ।

तीन प्रश्नों में से कोई दो प्रश्न कीजिए । प्रत्येक प्रश्न के 4 अंक हैं । 2×4=8

19. (i) रोकड़ प्रवाह विवरण के कोई चार उपयोग (uses) लिखिए । 4

(ii) विजय लिमिटेड ने 20,000 अंशों के लिए ₹ 10 प्रति अंश पर ₹ 2 प्रति अंश प्रीमियम पर आवेदन निम्न अनुसार अदा करने हेतु आमंत्रित किए :

आवेदन पर	₹ 2
आबंटन पर	₹ 5 (प्रीमियम सहित)
पहली याचना पर	₹ 3
दूसरी और अन्तिम याचना पर	₹ 2

30,000 अंशों के लिए आवेदन प्राप्त हुए । 6,000 अंशों के लिए प्राप्त आवेदनों का कोई आबंटन नहीं किया गया तथा उनकी राशि वापस कर दी गई । शेष आवेदनों को आनुपातिक रूप में आबंटित किया गया । आवेदन-पत्र पर आधिक्य राशि आबंटन पर देय राशियों के भुगतान के लिए प्रयोग की गई ।

'राम' को 400 अंश आबंटित किए गए थे । वह देय आबंटन राशि तथा पहली याचना राशि देने में असफल रहा । उसके अंश पहली याचना के बाद जब्त कर लिए ।

'श्याम' को 600 अंश आबंटित किए गए । वह पहली याचना और दूसरी तथा अंतिम याचना राशि का भुगतान करने में असफल रहा । उसके अंश भी दूसरी और अंतिम याचना के बाद जब्त कर लिए गए ।

विजय लिमिटेड की बहियों में जर्नल प्रविष्टियाँ कीजिए । 4

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

(iii) हरीश लिमिटेड ने ₹ 100 वाले 10% प्रीमियम पर 10,000, 9% ऋणपत्र जारी किए। आवेदन-पत्र पर ₹ 60 और आबंटन पर ₹ 50 (प्रीमियम सहित) अदायगी देय है।
10,000 ऋणपत्रों के लिए आवेदन-पत्र प्राप्त हुए और आबंटन कर दिए गए। सारा पैसा सही तरीके से मिल गया। ऋणपत्रों को जारी करने पर खर्च ₹ 20,000 थे जिन्हें तुरंत खत्म कर दिया गया।

हरीश लिमिटेड की बहियों में जर्नल प्रविष्टियाँ कीजिए। *4*

भाग ग

11. *सही अथवा गलत लिखिए :* *12×1=12*

(i) गति और शुद्धता कम्प्यूटर की विशेषताएँ हैं। *1*

(ii) खातों के समूह का अर्थ है डेटा को ठीक करना। *1*

(iii) टैली में Alt + A का कार्य रिपोर्ट में वाउचर जोड़ना है। *1*

(iv) DBMS का मतलब डबल बेस मैनेजमेंट सिस्टम है। *1*

(v) DDB फंक्शन का प्रयोग ह्रास निकालने के लिए किया जाता है। *1*

(vi) एम.एस. एक्सेल (MS Excel) में Alt + P का प्रयोग प्रिंटिंग के लिए किया जाता है। *1*

बहुविकल्पीय प्रश्न :

(vii) डिजिटल कम्प्यूटर में किस उपकरण का प्रयोग ***नहीं*** किया जाता है? *1*

(a) की-बोर्ड (b) माऊस (c) मोडम (d) टच पैड

(viii) कम्प्यूटरीकृत लेखा सॉफ्टवेयर की किस्में हैं *1*

(a) रेडीमेड सॉफ्टवेयर
(b) अनुकूलित (व्यावहारिक) सॉफ्टवेयर
(c) टेलरमेड सॉफ्टवेयर
(d) उपर्युक्त सभी

(ix) इनमें से सुरक्षा फीचर कौन-सा है? *1*

(a) पासवर्ड
(b) स्कूल कोड
(c) ब्लॉक कोड
(d) क्रमवार कोड

(x) SQL का अर्थ है : *1*

(a) संरचित क्वेरी भाषा
(b) विशेष प्रश्न भाषा
(c) सुपर क्वेरी कानून
(d) इनमें से कोई नहीं

(xi) MS Excel में फॉर्मूला किस चिह्न से शुरू होता है? *1*

(a) = (b) > (c) < (d) [ ]

(xii) एक कर्मचारी की उम्र का अनुमान डेटा की किस किस्म से लगाया जाता है? *1*

(a) नम्बर (b) टेक्स्ट (c) अक्षर (d) उपर्युक्त सभी

सभी प्रश्न सं. 12 से 18 तक कीजिए। प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है। *7×2=14*

12. पहले से तैयार और व्यावहारिक कम्प्यूटरीकृत लेखा सॉफ्टवेयर में कोई दो अन्तर लिखिए। *2*

13. कम्प्यूटरीकृत लेखा प्रणाली (CAS) की दो विशेषताएँ लिखिए। *2*

14. डेटा एंट्री का क्या भाव है? *2*

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

15. इनमें से कौन-सा Sequential code, Block code, Mnemonic code हैं ? 2

(i) ASR, NDL, MUM

(ii) Cu002, Cu003, Cu004

(iii) 100-199, 200-299, 300-399

16. दिए गए कॉलमों से MS Access में एक डिज़ाइन टेबल तैयार कीजिए : 2

Customer ID, Account No., Name, Address, City, Balance

17. DBMS में निम्नलिखित प्रविष्टियों को Petty Cash Register में अंकित कीजिए : 2

2022	Description	Amount in ₹
June 1	Received cash from cashier	2,000
June 3	Paid postage	150
June 5	Purchased stationery	350
June 15	Paid taxi fare	470

18. MS Excel में सरल रेखा विधि (SLN) का प्रयोग करके ह्रास पता कीजिए । 2

Description	Data
Cost	₹ 18,950
Salvage	₹ 1,450
Life	5 years

*तीन प्रश्नों में से कोई **दो** प्रश्न कीजिए । प्रत्येक प्रश्न के **4** अंक हैं ।* 2×4=8

19. (i) मैनुअल अकाउंटिंग और कम्प्यूटरीकृत अकाउंटिंग सिस्टम में अन्तर स्पष्ट कीजिए । (कोई चार) 4

(ii) राम एजेंसी का लेजर अकाउंट बनाइए । 4

Sr. No.	Name of Account	Opening Balance in ₹
1	Capital	2,00,000
2	Purchases	–
3	Sales	–
4	General Expenses	–
5	Cash in Hand	7,000 (Dr.)
6	Building	1,87,000 (Dr.)
7	Salary	–
8	Commission (Credit)	–
9	Prasad (Debtor)	17,400 (Dr.)
10	Veena (Creditor)	11,400 (Cr.)

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

(iii) एक स्प्रेडशीट में किस सूत्र का उपयोग करके 1500 छात्रों को ग्रेड दिए जा सकते हैं, अगर छात्रों को नीचे अनुसार ग्रेड दिए हों : 4

Marks Obtained by Students	Grade Awarded
Less than 20	F
From 20 to Less than 40	E
From 40 to Less than 60	D
From 60 to Less than 80	C
From 80 to Less than 100	B
100	A

(English Version)

Note : *(i)* *You must write the subject-code / paper-code* ***142/A*** *in the box provided on the title page of your answer-book.*

(ii) *Make sure that the answer-book contains* ***28*** *pages (including title page) and are properly serialled as soon as you receive it.*

(iii) *Question / s attempted after leaving blank page / s in the answer-book would not be evaluated.*

(iv) *There are three sections in the question paper; i.e.* ***Section A, Section B*** *and* ***Section C. Section A is compulsory for all the students*** *and students may choose only* ***one*** *section from* ***Section B*** *and* ***Section C.***

(v) *There is no word, line or page limit for numerical questions.*

(vi) *The use of non-programmable simple calculator is allowed.*

Section A

(vii) *Question No.* ***1*** *carries questions of* ***1*** *mark each.*

Questions No. ***2*** *to* ***9*** *carry* ***2*** *marks each.*

Question No. ***10*** *consists of four sub-sections. Attempt any* ***three*** *questions out of four. Each question carries* ***4*** *marks.*

Sections B and C

(viii) *Question No.* ***11*** *carries questions of* ***1*** *mark each.*

Questions No. ***12*** *to* ***18*** *carry* ***2*** *marks each.*

Question No. ***19*** *consists of three sub-sections. Attempt any* ***two*** *questions out of three. Each question carries* ***4*** *marks.*

Section A

18×1=18

1. *Write True or False :*

(i) A public library is a non-profit seeking entity. *1*

(ii) Receipts and Payments Account is a Nominal Account. *1*

(iii) A minor can also be admitted as a partner. *1*

(iv) Revaluation Account is a Nominal Account. *1*

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

(v) Unrecorded assets are recorded in existing Partners' Capital Accounts 1

(vi) A new partner is liable for past losses of a firm. 1

(vii) Retirement of a partner results in reconstitution of the firm 1

(viii) In the event of death, the combined share of profit of continuing partners will increase. 1

(ix) On dissolution of a firm, cash-in-hand is transferred to the Realisation Account. 1

Multiple Choice Questions :

(x) Amount received from sale of grass by a club should be treated as : 1

(a) Capital receipt (b) Revenue receipt

(c) Asset (d) Earned income

(xi) On 1st January, 2022 a partner advanced a loan of ₹ 1,00,000 to the firm. In the absence of agreement, interest on loan on 31st March, 2022 will be : 1

(a) ₹ 1,500 (b) ₹ 3,000 (c) ₹ 6,000 (d) ₹ 12,000

(xii) Pick the odd one out : 1

(a) Rent to Partner

(b) Manager's Commission

(c) Interest on Partner's Loan

(d) Interest on Partner's Capital

(xiii) Sacrificing Ratio is : 1

(a) New Ratio – Old Ratio (b) Old Ratio – New Ratio

(c) Old Ratio – Gaining Ratio (d) Gaining Ratio – Old Ratio

(xiv) When a new partner does ***not*** bring his share of Goodwill in cash, amount is debited to : 1

(a) Cash Account

(b) Current Account of New Partner

(c) Capital Account of New Partner

(d) None of these

(xv) X, Y and Z share profit and loss in the ratio 6 : 5 : 3. P was admitted in the firm as a partner for 1/8 share. Calculate sacrificing ratios of X : Y : Z. 1

(a) 6 : 5 : 3 (b) 4 : 3 : 2

(c) 5 : 4 : 3 (d) None of these

(xvi) On retirement of a partner, Goodwill will be credited to the Capital Account of ________ . 1

(a) Retiring Partner (b) Remaining Partners

(c) All Partners (d) None of these

(xvii) Realisation Account is a : 1

(a) Nominal Account (b) Real Account

(c) Personal Account (d) Asset Account

(xviii) A partner is to bear all expenses of realisation for which he is paid ₹ 5,000. He had to pay Realisation Expenses of ₹ 6,000. How much amount will be debited to Realisation Account ? 1

(a) ₹ 5,000 (b) ₹ 1,000 (c) ₹ 6,000 (d) ₹ 11,000

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

Attempt all questions from no. **2** to **9** which carry **2** marks each. *8×2=16*

2. What do you mean by change in Profit Sharing Ratio ? *2*

3. What is Revaluation Account ? *2*

4. Write any two differences between Firm's Debts and Private Debts. *2*

5. Find out the income from subscription for the year : *2*

(i)	Subscription received during the year	₹ 20,800
(ii)	Subscription outstanding at the end of the year	₹ 8,400
(iii)	Subscription outstanding at the beginning of the year	₹ 2,400
(iv)	Subscription received in advance at the end of the year	₹ 2,800
(v)	Subscription received in advance in the beginning of the year	₹ 1,600

6. The past profits of five years of a partnership are ₹ 80,000; ₹ 1,00,000; ₹ 64,000; ₹ 1,36,000, and ₹ 1,12,000 respectively. Calculate the value of Goodwill on the basis of three years' purchase of average profits of the last five years. *2*

7. X, Y, Z are partners sharing profit and loss in the ratio of 5 : 3 : 2. On 1st April, 2022, they decided to share the profits in the ratio of 2 : 2 : 1. On that date, following balances appeared in the Balance Sheet :

	₹
Profit and Loss (Cr.)	15,000
General Reserve	50,000
Deferred Revenue Expenditure	10,000

Pass necessary journal entries. *2*

8. A, B and C are sharing profits in the ratio of 3 : 2 : 1. Goodwill is appearing in the books at a value of ₹ 2,40,000. B retires and on the day of B's retirement, Goodwill is valued at ₹ 6,00,000. A and C decided to share future profits in the ratio of 3 : 2.

Pass the necessary journal entries. *2*

9. Hari, Mohan and Sohan are sharing profits in the ratio of 4 : 3 : 2. Hari dies on 31st December, 2019. Accounts are closed on 31st March every year. Sales for the year ending 31st March, 2019 amounted to ₹ 4,00,000. Sales of ₹ 3,30,000 amounted between the period from 1st April, 2019 to 31st December, 2019. The profits for the year ending 31st March, 2019 amounted to ₹ 60,000.

Calculate the deceased partner's share in current year's profits of the firm. *2*

10. Do any ***three*** questions out of four questions. Each question carries **4** marks. *3×4=12*

(i) Write any four differences between Receipts and Payments Account and Income and Expenditure Account. *4*

(ii) Write any four characteristics of Partnership. *4*

www.mseducationtv.com
Scanned with OKEN Scanner

(iii) A and B are partners in a firm sharing profits and losses in the ratio of 3 : 1. They admit C as a new partner for $\frac{1}{4}$ th share on 31st March, 2020, when their Balance Sheet was as follows :

Liabilities	₹	Assets	₹
Employee's Provident Fund	17,000	Stock	15,000
Workmen's Compensation Reserve	6,000	Sundry debtors 50,000	
Investment Fluctuation Reserve	4,100	Less : PDD 2,000	48,000
Capitals :		Investment	7,000
A	54,000	Cash	6,100
B	35,000	Goodwill	40,000
	1,16,100		1,16,100

The following adjustments were agreed upon :

(a) 'C' brings in ₹ 16,000 as goodwill and proportionate capital.

(b) Bad debts amounted to ₹ 3,000.

(c) Market value of Investment is ₹ 4,500.

(d) Liability on account of workmen's compensation reserve amounted to ₹ 2,000. https://www.punjabboardonline.com

Prepare Revaluation Account and Partner's Capital Accounts.

(iv) A, B and C are sharing profits and loss equally. Their Balance Sheet as at 31st March, 2022 was as under : 4

Liabilities	₹	Assets	₹
Sundry Creditors	31,000	Bank	6,300
General Reserve	18,000	Debtors	55,000
Profit and Loss Account	12,000	Stock	81,000
A's Wife loan	12,000	Furniture	20,000
12% Bank loan	20,000	Plant	53,700
Capital Accounts :		Current Account :	
A	60,000	C	22,000
B	50,000		
C	20,000		
Current Accounts :			
A	10,000		
B	5,000		
	2,38,000		2,38,000

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

The firm was dissolved on 1st April, 2022 :

(a) There was a bill for ₹ 5,000 under discount. This bill was received from 'R'. 'R' proved insolvent and 60% were received from his estate.

(b) It was found that an investment not recorded in the books is worth ₹ 8,000. This is taken over by one of the creditors at this value.

(c) A agreed to accept furniture in full settlement of his wife's loan.

(d) Bank loan was repaid along with interest for nine months.

(e) Assets realised as follows :

Debtors ₹ 24,500; Stock ₹ 60,000; Plant ₹ 28,000.

Prepare Realisation Account. *4*

Attempt any one Section from Section B and Section C.

Section B

11. *Write True or False :* *12×1=12*

(i) A company is an artificial person. *1*

(ii) Debenture is a part of ownership capital. *1*

(iii) A company can purchase its own debentures. *1*

(iv) Preliminary expenses are a current liability. *1*

(v) Bank overdraft is cash equivalent. *1*

(vi) Buyback of shares is a financing activity. *1*

Multiple Choice Questions :

(vii) Persons who start a company are called ________ . *1*

(a) Shareholders (b) Promoters

(c) Issued capital (d) Reserve capital

(viii) If a share of ₹ 10 at a premium of ₹ 1 on which ₹ 9 (including premium) have been called and ₹ 7 including premium is paid, is forfeited, the capital account should be debited by : *1*

(a) ₹ 10 (b) ₹ 8 (c) ₹ 9 (d) ₹ 7

(ix) Debenture Application Account is in the nature of : *1*

(a) Real Account (b) Nominal Account

(c) Personal Account (d) None of these

(x) A company's Current Assets are ₹ 6,00,000 and working capital is ₹ 2,00,000. Its Current Ratio will be : *1*

(a) 3 : 1 (b) 2 : 1 (c) 4 : 1 (d) 1·5 : 1

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

(xi) Total assets of a firm are ₹ 20,00,000 and its fixed assets are ₹ 8,00,000. What will be the percentage of fixed assets on total assets ? 1

(a) 60% (b) 29% (c) 40% (d) 71%

(xii) Which of the following item is considered as cash equivalent ? 1

(a) Marketable Securities (b) Debtors

(c) Investment (d) Bill of Exchange

*Attempt all questions from no. **12** to **18** which carry **2** marks each.* 7×2=14

12. Write any two differences between Calls in Advance and Calls in Arrears. 2

13. Write two sources of finance for redemption of debentures. 2

14. Write any two limitations of 'Financial Statement Analysis'. 2

15. Ram Ltd. forfeited 800 shares of ₹ 10 each fully called up, on which the holder has paid only the application money of ₹ 4 per share. Out of these, 500 shares were re-issued at ₹ 11 per share, fully paid up. Calculate the amount to be transferred to Capital Reserve. 2

16. X Ltd. (an unlisted company) had issued ₹ 10,00,000, 9% Debentures which are due to be redeemed purely out of profits on 1st October, 2022 at a premium of 5%. The company had a Debenture Redemption Reserve of ₹ 4,14,000. It was decided to invest the required amount in Debenture Redemption Investment. Calculate amount required for Debenture Redemption Investment and further amount required to be transferred to Debenture Redemption Reserve. 2

17. Prepare a Comparative Statement of Profit and Loss from the following : 2

Particulars	31st March, 2021	31st March, 2020
Revenue from Operations	₹ 12,50,000	₹ 10,00,000
Cost of Material Consumed	₹ 6,50,000	₹ 5,00,000
Other Expenses	₹ 10,000	₹ 50,000

18. Under 'Cash Flow Statement', calculate the value of plant and machinery purchased during the year. 2

	31.03.2022	31.03.2021
Plant and Machinery	₹ 3,00,000	₹ 2,00,000

Information :

(i) Depreciation charged during the year ₹ 50,000.

(ii) Plant and Machinery costing ₹ 50,000 (depreciation provided thereon ₹ 15,000) was sold for ₹ 40,000.

*Attempt any **two** questions out of three questions. Each question carries **4** marks.* 2×4=8

19. (i) Write any four uses of Cash Flow Statement. 4

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

(ii) Vijay Ltd. invited applications for 20,000 shares of ₹ 10 each at a premium of ₹ 2 per share. The amount was payable as follows :

On application	₹ 2
On allotment	₹ 5 (including premium)
On first call	₹ 3
On second and final call	₹ 2

Applications for 30,000 shares were received. Applications for 6,000 shares did not get any allotment and their money was returned. Allotment was made pro-rata to the remaining applicants. Money overpaid on application was utilized towards sums due on allotment.

'Ram' was allotted 400 shares. He failed to pay the amount due on allotment and first call. His shares were forfeited after first call.

'Shyam' was allotted 600 shares. He failed to pay first call and second and final call money. His shares were also forfeited after second and final call.

Show the journal entries in the books of Vijay Ltd. *4*

(iii) Harish Ltd. issued 10,000, 9% Debentures of ₹ 100 each at 10% premium. The amount payable is ₹ 60 on application and ₹ 50 (including premium) on allotment.

Applications were received for 10,000 Debentures and allotment was made. All the money was duly received. Expenses on issue of Debentures were ₹ 20,000 which were written off immediately.

Pass journal entries in the books of Harish Ltd. *4*

Section C

11. *Write True or False :* *12×1=12*

(i) Speed and Accuracy are features of the computer. *1*

(ii) Grouping of accounts means correction of data. *1*

(iii) Function of Alt + A in Tally is to add a voucher in a report. *1*

(iv) DBMS stands for Double Base Management Systems. *1*

(v) DDB function is used to calculate depreciation. *1*

(vi) Alt + P in MS Excel is used for printing. *1*

Multiple Choice Questions :

(vii) Which device is ***not*** used in digital computers ? *1*

(a) Keyboard (b) Mouse

(c) Modem (d) Touch pad

(viii) Types of computerized accounting software are : *1*

(a) Readymade software (b) Customised software

(c) Tailor made software (d) All of the above

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

(ix) Which of these is a security feature ? *1*

(a) Password (b) School code

(c) Block code (d) Sequential code

(x) SQL stands for *1*

(a) Structured Query Language (b) Special Question Language

(c) Super Query Law (d) None of these

(xi) Which sign should a formula start with in MS Excel ? *1*

(a) = (b) > (c) < (d) [ ]

(xii) Which type of data is suitable to the age of an employee ? *1*

(a) Number (b) Text

(c) Character (d) All of these

*Attempt all questions from questions no. **12 to 18** which carry **2** marks each.* *7×2=14*

12. Write any two differences between Ready-to-Use and Customised computerized accounting softwares. *2*

13. Write two features of Computerised Accounting System (CAS). *2*

14. What do you mean by data entry ? *2*

15. Which of these are Sequential code, Block code, Mnemonic code ? *2*

(i) ASR, NDL, MUM

(ii) Cu002, Cu003, Cu004

(iii) 100-199, 200-299, 300-399

16. Show a design table in MS Access with the following columns : *2*
Customer ID, Account No., Name, Address, City, Balance

17. Show the following entries in Petty Cash Register under DBMS : *2*

2022	Description	Amount in ₹
June 1	Received cash from cashier	2,000
June 3	Paid postage	150
June 5	Purchased stationery	350
June 15	Paid taxi fare	470

18. Calculate Depreciation by using Straight Line Method (SLN) in MS Excel : *2*

Description	Data
Cost	₹ 18,950
Salvage	₹ 1,450
Life	5 years

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner

*Do any **two** questions out of three questions. Each question carries 4 marks.* 2×4=8

19. (i) Differentiate between Manual Accounting and Computerized Accounting System. (Any four) 4

(ii) Create the Ledger Account of Ram Agencies. 4

Sr. No.	Name of Account	Opening Balance in ₹
1	Capital	2,00,000
2	Purchases	–
3	Sales	–
4	General Expenses	–
5	Cash in Hand	7,000 (Dr.)
6	Building	1,87,000 (Dr.)
7	Salary	–
8	Commission (Credit)	–
9	Prasad (Debtor)	17,400 (Dr.)
10	Veena (Creditor)	11,400 (Cr.)

(iii) What formula can we use in a spreadsheet to grade 1500 students, if the grades awarded to students are in the following manner : 4

Marks Obtained by Students	Grade Awarded
Less than 20	F
From 20 to Less than 40	E
From 40 to Less than 60	D
From 60 to Less than 80	C
From 80 to Less than 100	B
100	A

www.mseducationtv.com

Scanned with OKEN Scanner